

onderbouwing positie kleinschalige windturbine
Minister Cremerstraat 8a, Zeijen

i.o.v. Gemeente Tynaarlo

17 oktober 2024

aanleiding	3
context: landgoed Veenbroeken	4
onderbouwing positie kleinschalige windturbine	8

Inleiding

Kleinschalige windturbines met een ashoogte van 15 meter zijn sinds een jaar of 10 een veelvuldig in het Noord Nederlandse landschap voorkomend element. Het merendeel van deze turbines is daarbij geplaatst bij boerenbedrijven. Voor een zorgvuldige plaatsing bij boerenbedrijven is in de loop der tijd een universeel toepasbare set ruimtelijk landschappelijke plaatsingsprincipes ontwikkeld. Op basis van deze principes worden adviezen gegeven voor plaatsing binnen het bouwvlak. Hierbij is enerzijds zorg voor een goede windvangst en anderzijds voor een ruimtelijk logische ordening op het erf. Hiermee wordt voorkomen dat de turbines op te grote afstand van erven komen te staan en de tussenruimte langzaam dichtslibt. Voor de plaatsing worden ruimtelijke aanleidingen op het erf gevonden in gebouwen en bouwwerken op het achtererf. Vanuit de openbare ruimte beschouwd neemt de turbine daardoor een ondergeschikte plek in. Omdat de kleinschalige windturbine zich qua maat en schaal goed tot deze bedrijfsgebouwen verhoudt vormt het daarmee een samenhangend silhouet (zie onderstaand principeprofiel).

In incidentele gevallen zijn gemeenten bereid om ook in andere situaties dan op boerenerven medewerking te verlenen aan de oprichting van een kleinschalige windturbine. In het geval van de Minister Cremerstraat 8a te Zeijen betreft dit het ontwikkelde nieuwe Landgoed Veenbroeken. Een landgoed is echter onvergelijkbaar in zijn ruimtelijke opbouw en elementen dan een boerenerv waardoor deze plaatsingsprincipes hier niet één op één toepasbaar zijn. Een unieke situatie die vraagt om maatwerk waarbij het streven erop is gericht de windturbine vanuit de openbare ruimte als een ruimtelijk logisch onderdeel van het landgoed herkenbaar te laten zijn. Het volledig aan het zicht onttrekken van de windturbine is daarbij vrijwel nooit mogelijk noch een doel op zich.

Opgave

In de ruimtelijke procedure voor het plaatsen van een kleinschalige windturbine op het landgoed Veenbroeken gelegen aan de Minister Cremerstraat 8a te Zeijen heeft de Rechtbank Noord Nederland in haar uitspraak van 4 juli 2024 geoordeeld dat het bestaande plaatsingsadvies onvoldoende gemotiveerd was en de gemeente daarmee in strijd handelt met een goede ruimtelijke ordening. Naar aanleiding van dit oordeel heeft de gemeente Tynaarlo Stichting Libau gevraagd een nadere onderbouwing te leveren voor de in het plaatsingsadvies positief beoordeelde positie van de kleine windturbine.

Met dit advies beogen wij deze nadere onderbouwen te geven. We doen dit vanuit een beschouwing van de ligging, opzet, inrichting en relatie met de omgeving van het landgoed en de wijze waarop dit heeft doorgewerkt in de gekozen positie.

context: landgoed Veenbroeken

Het landgoed Veenbroeken vormt geen historisch landgoed maar is nieuw aangelegd. Het ligt aan de rand van de Zuideres bij het esdorp Zeijen op de overgang naar het beekdal van de Broekenloop, een oorspronkelijke bovenloop in het Drentse beekdalsysteem.

De basis van het 18 hectare grote landgoed vormt een ontwerp van Karres en Brands landschapsarchitecten (zie afbeelding op de nevenstaande pagina). Grenzend aan de zuidrand van het landgoed is het oorspronkelijke beekdal voor natuurdoeleinden heringericht.

Het landgoed is als een parkachtig landschap ontworpen en voor 90% openbaar toegankelijk. Het noordelijke deel van het landgoed bestaat daarbij uit een door paden ontsloten bos. De paden sluiten aan de westzijde van het landgoed aan op de dijk langs de in de jaren '30 van de vorige eeuw gegraven Zeijerwiek. Vanaf deze zijde (zie onder andere foto 4) zijn fraaie uitzichten over het landgoed mogelijk met de kleinschalige windturbine tegen de achtergrond van een houtwal.

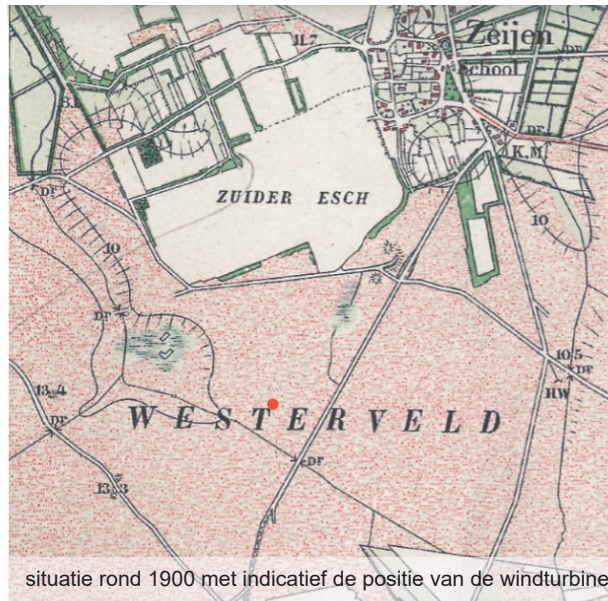
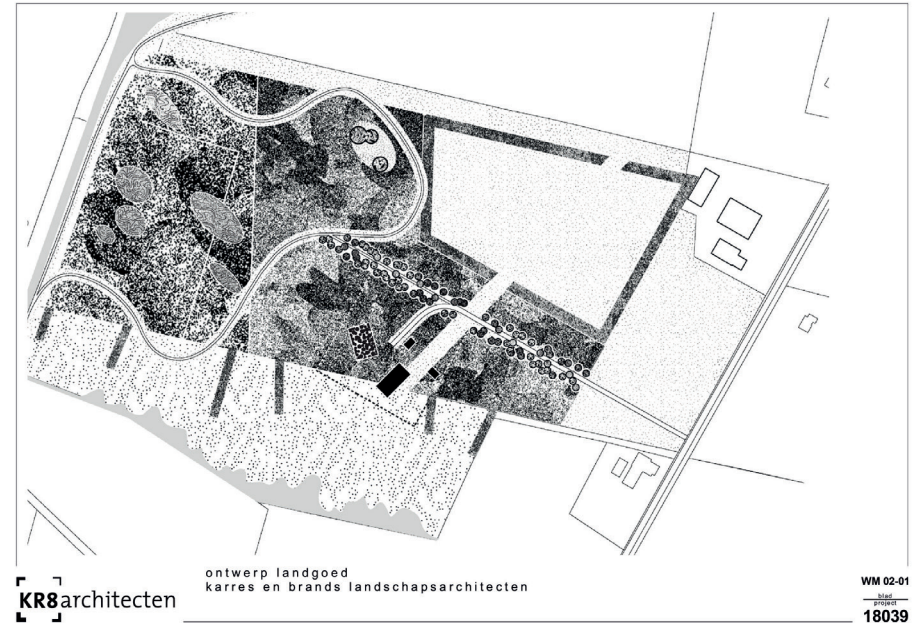
Dwars door het bos en tussen de concentratie van gebouwen op het nieuwe landgoed door, loopt een zichtlijn. De privé gebouwen worden met een toegangsweg die langs het erf op nr. 10 loopt ontslo-

Op de nevenstaande luchtfoto is de ruimtelijk relevante informatie weergegeven zoals de positie van de kleinschalige turbine met afstanden tot gebouwen en openbaar toegankelijke wegen en paden; en de terreininrichting met de zichtlijn, bosrand, houtwal en de oever van de voor natuur heringerichte beekloop. De genummerde gele V's geven standpunten weer van de navolgende foto's.

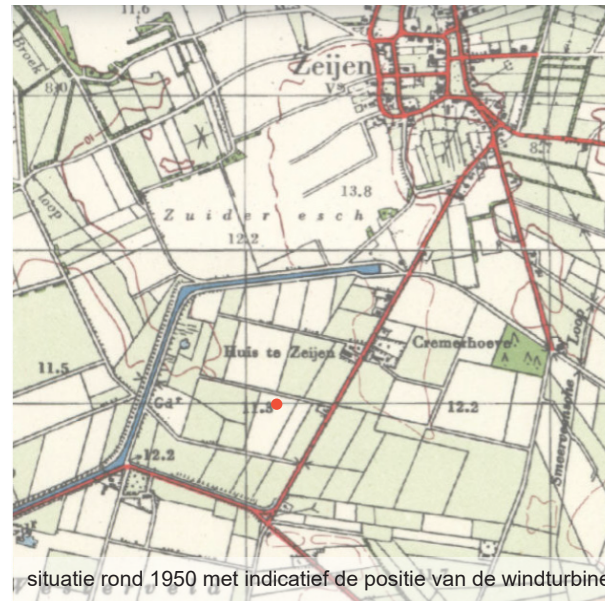
context: landgoed Veenbroeken

ten op de Minister Cremerstraat. Het hoofdgebouw van het landgoed bevindt zich in de zuidelijke bosrand, die hier over gaat in een weiland dat zich uitstrekt tot aan de oevers van de voor natuurdoeleinden heringerichte beekloop.

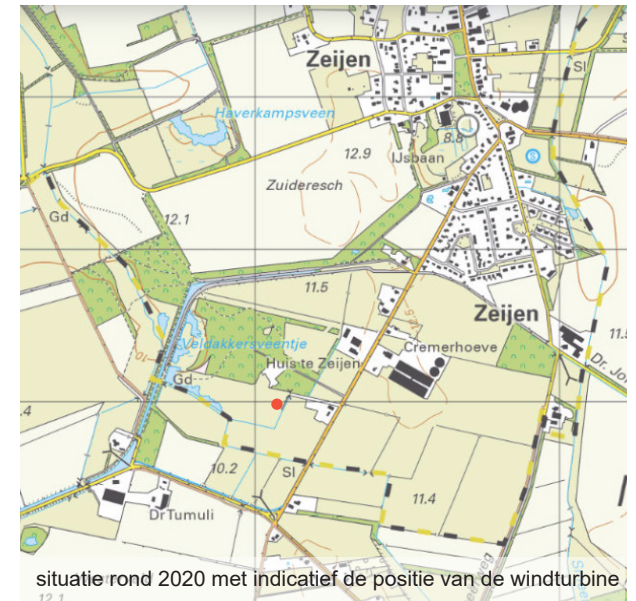
De kleinschalige windturbine staat in het weiland op ongeveer 80 meter ten zuidoosten van het hoofdgebouw. Op een afstand van een ruime 20 meter bevindt zich achter de turbine een houtwal bestaande uit inheemse bomen en struiken. De afstand van de turbine tot de gevel van de meest nabij gelegen woning aan de Minister Cremerstraat bedraagt ongeveer 165 meter, 230 meter tot het openbare wandelpad dat vanuit het bos door het weiland loopt en ruim 340 meter tot de kruising van de Minister Cremerstraat met de Zeijerweg van waaraf het hoofdgebouw van het landgoed prominent zichtbaar is (zie foto 7).

situatie rond 1900 met indicatief de positie van de windturbine

situatie rond 1950 met indicatief de positie van de windturbine

situatie rond 2020 met indicatief de positie van de windturbine

context: landgoed Veenbroeken

context: landgoed Veenbroeken

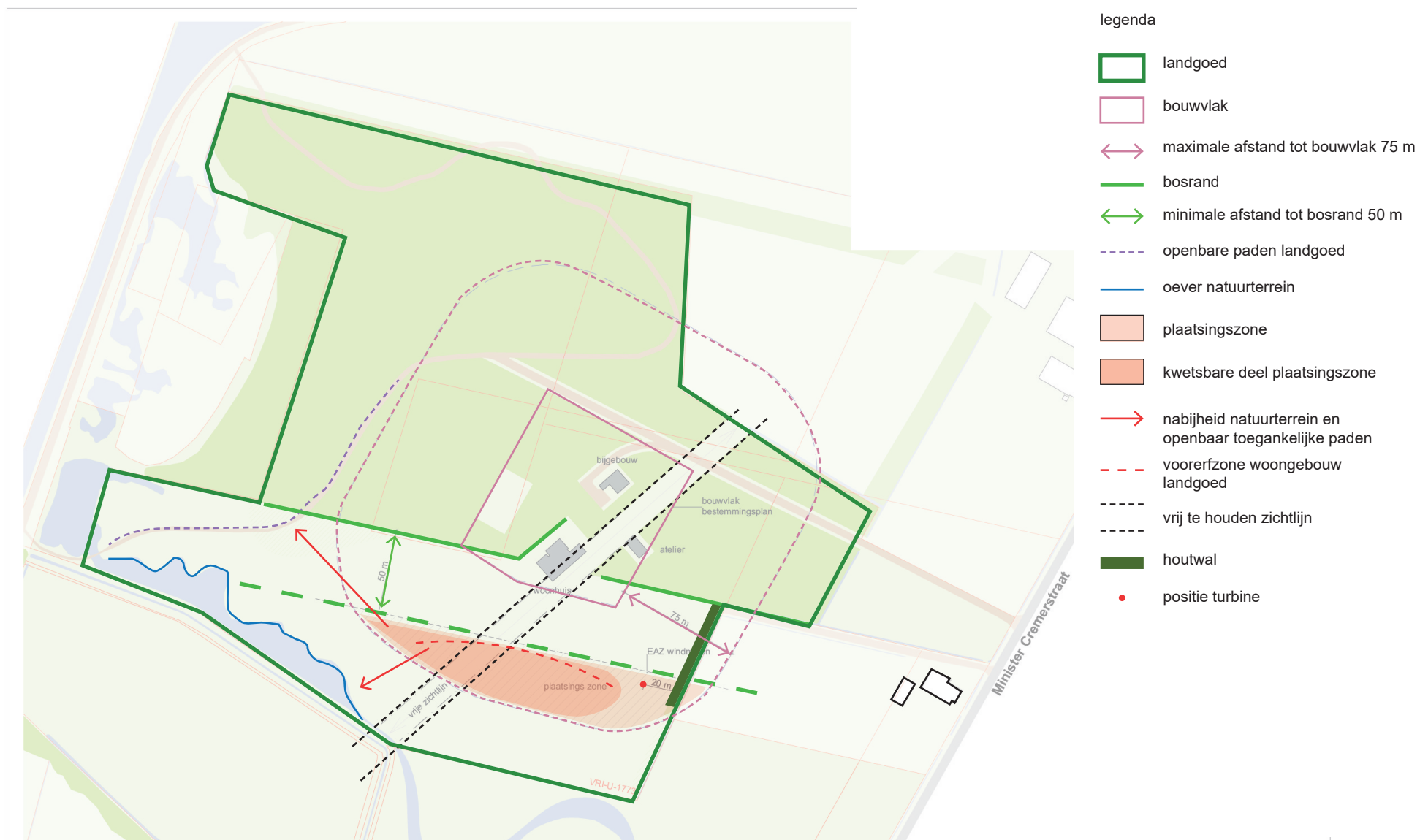
De foto's op deze en vorige pagina geven een beeld van de huidige situatie met daarbij specifiek de positie van de kleine windturbine aangeduid.

Foto's 1 en 2 geven een beeld vanuit het oosten vanaf de Minister Cremerstraat. De turbinemast staat achter een houtwal; het rotorhuis en -bladen zijn zichtbaar boven de kronen van de bomen in de houtwal.

Foto's 3 en 4 geven een beeld vanaf de openbare paden langs de westzijde van het landgoed met de turbine als een zichtbaar onderdeel van de bebouwingsconcentratie op het landgoed tegen de achtergrond van de aanwezige houtwal.

Foto's 5, 6 en 7 geven een beeld vanuit het zuiden vanaf de Minister Cremerstraat en laten zien dat de kleinschalige windturbine een element is dat onderdeel uitmaakt van het landgoed tegen de achtergrond van het bos.

onderbouwing positie kleinschalige windturbine

onderbouwing positie kleinschalige windturbine

De volgende uitgangspunten hebben richting gegeven aan het bepalen van een plaatsingszone (zie ook de afbeelding op de nevenstaande pagina) en daarbinnen de meest geschikte positie van de kleinschalige turbine.

1. garantie van een minimale windopbrengst;
2. de turbine vormt een herkenbaar onderdeel van en hangt samen met andere op het landgoed aanwezige bebouwingsselementen;
3. kwetsbare gebieden, structuren en elementen worden zo goed mogelijk ontzien.

Garantie minimale windopbrengst

De aanwezigheid van het bos en de overheersende zuidwestelijke windrichting zijn beperkend voor de plaatsingsmogelijkheden van een turbine. Alleen het ten zuiden van de bosrand gelegen gebied komt feitelijk voor plaatsing in aanmerking. Om het stuwingeffect op de wind van de aanwezige bosrand enigszins te beperken is berekend dat een minimale plaatsingsafstand van 50 meter tot aan de bosrand wenselijk is.

Herkenbaar onderdeel van het landgoed

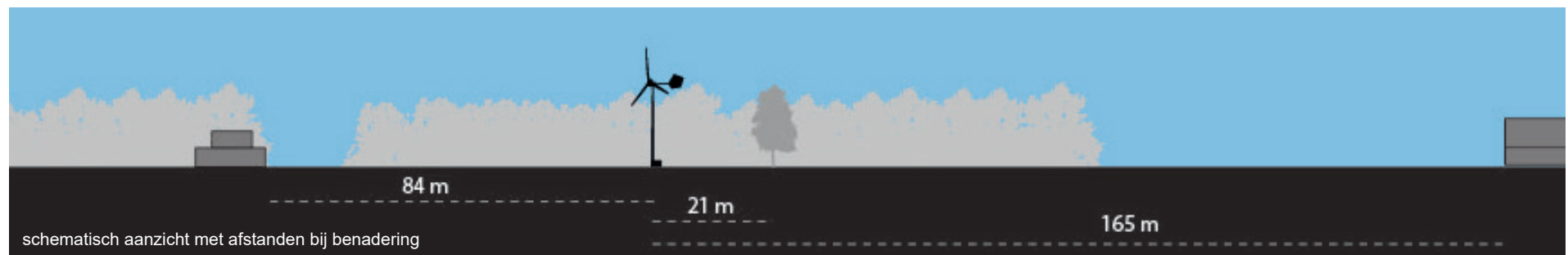
De plaatsingszone vormt daarmee het vanuit de openbare ruimte nadrukkelijk waarneembare deel van het landgoed. De turbine zal hierin een markante positie innemen. Deze positie vraagt evenals bij boerenbedrijven om samenhang met het bebouwingscluster op het landgoed.

Conform de benadering in het Facetbestemmingsplan kleinschalige windturbines Buitengebied Tynaarlo, is hiervoor 75 meter als maximum tussen het bouwblok en de te plaatsen kleinschalige windturbine aangehouden en de plaatsingszone als gevolg hiervan aangescherpt.

Waar grote bedrijfsgebouwen op boerenerven ruimtelijk in verhouding staan tot de maat van de turbine en daarmee aanleiding geven turbines hier relatief dicht bij te plaatsen, zijn de bouwvolumes op het landgoed kleiner. Een turbine te dicht bij deze woongebouwen leidt tot botsende ruimtelijke verhoudingen en een onevenwichtig beeld.

Op de uiteindelijk gekozen positie staat de turbine op 47 meter van de rand van het bouwvlak en ruim 80 meter van de gevel van het hoofdgebouw op het landgoed. De verhouding van de hoogte van

de turbine in relatie tot de afstand tot het hoofdgebouw is hiermee 1:4 waardoor een goede balans ontstaat tussen voldoende afstand tot, en een vanuit de omgeving herkenbare samenhang met, het bebouwingscluster op het landgoed. Zie ook onderstaande schematisch aanzicht en de foto's 5, 6 en 7.

onderbouwing positie kleinschalige windturbine

Ontzien kwetsbare gebieden, structuren en elementen

Kwetsbare gebieden, structuren en plekken kunnen worden ontzien door hier uit te blijven, of er een passende afstand tot aan te houden. Een groot deel van de eerder benoemde plaatsingszone is kwetsbaar (zie afbeelding op pagina 8).

Dit komt allereerst door de aanwezigheid van de door het landgoed lopende zichtlijn die vrij dient te blijven. De zuidwest - noordoostelijke oriëntatie van deze zichtlijn maakt plaatsing van de turbine aan de westzijde van de zichtlijn kwetsbaarder dan de oostzijde. Tevens bestaat hier het risico dat de turbine vanuit de omgeving beschouwd pontificaal, voor het hoofdgebouw komt te staan.

Vervolgens grenst het westelijk deel van de plaatsingszone aan het door paden goed ontsloten openbaar toegankelijke deel van het landgoed en het voor natuurdoeleinden ingerichte natuurgebied. Hier is onvoldoende ruimte om genoeg afstand te houden tot passerende bezoekers van het landgoed en de voor verstoring gevoelige watergebonden natuurdoelsoorten (zie ook foto's 3 en 4). De turbine dringt zich hier al gauw op aan de ruimte.

Ten aanzien van de resterende ruimte in de plaatsingszone zijn de afstand tot de Minister Cremerstraat en de dichtstbij gelegen woning relevant. De aanwezige houtwal haaks op de bosrand vormt daarbij een heldere en adequate begrenzing van de ruimte waarin de turbine kan worden geplaatst.

Op de gekozen plek op een valafstand van 21 meter tot de houtwal, houdt de turbine een afstand van 165 meter tot de gevel van de dichtstbij gelegen woning aan de Minister Cremerstraat. Hiermee is de verhouding van de hoogte van de turbine in relatie tot afstand tot het gebouw ruim 1:8 en twee keer zo groot als bij het hoofdgebouw van het landgoed (zie ook het eerdere schematisch aanzicht).

Conclusie

Op de gekozen plek is de turbine een zichtbaar ruimtelijk logisch onderdeel van het landgoed, waarbij sprake is van samenhang met het bebouwingscluster en voldoende afstand wordt gehouden tot kwetsbare elementen in de omgeving.

ligging van het bouwvlak en woonbestemmingen in de directe omgeving zoals vastgelegd in het Bestemmingsplan Buitengebied Tynaarlo